

Руфін Судковський

Українська художня спадщина

А.А. Горчаков

до 160-тя
Руріна Тавриловича Судковського
присвягується

А.А. Горчаков

Руфін Судковський
Українська художня спадщина

м. Одеса, 2010

ББК – 85.143 (УКР)

УДК – 75

Горчаков Андрій Анатолійович

Г 67 Руфін Судковський. Українська художня спадщина. – Одеса: ВМВ, 2010. – 114 с.

Даний альбом репродукцій містить 46 художніх полотен майстра мариністичного живопису II-ї половини XIX ст. Р.Г. Судковського, що зберігаються в музейних колекціях України. У вступній частині подано характеристику життєвого та творчого шляху митця, його внесок до образотворчого мистецтва. Кожна картина художника супроводжується анотацією, підготовленою мистецтвознавцями Миколаївського обласного художнього музею ім. В.В. Верещагіна, та фотографією музею, де зберігається оригінал твору. Це унікальне видання з нагоди ювілейного святкування 160-річчя з дня народження Р.Г. Судковського приверне увагу художників, науковців художніх музеїв, викладачів мистецьких навчальних закладів, шанувальників живопису.

Видання є не комерційним і не призначється для продажу

Обкладинка ілюстрована зображенням картини Р.Г. Судковського «Буря на морі» (дизайнерська корекція) та портретом Р.Г. Судковського у виконанні О.І. Корзухіна.

ISBN 978-966-413-176-3

© А.А. Горчаков

Шановні друзі!

Ми, очаківці, пишаємося тим, що 160 років ім'я Руфіна Гавриловича Судковського – видатного художника-мариніста другої половини XIX століття вписане не тільки до загальної історії художнього мистецтва, але й до неповторно - колоритної історії нашого міста, де народився художник, та яке оспівував у своїх чудових маринах.

Морські пейзажі Руфіна Судковського – це натхненна пісня в ім'я краси і безсмертя природи, в ім'я вічної слави рідного краю.

Славетні полотна Р.Г. Судковського, який належить не тільки до плеяди відомих художників-мариністів у вітчизняному, але й у світовому мистецтві, прикрашають художні зібрання Києва, Одеси, Луганська, Львова, Миколаєва, Севастополя, Херсона, Феодосії, Сум, Ізмаїла, Очакова.

Очаківці свято зберігають пам'ять про славнозвісного художника-земляка. Справжньою окрасою міста є музей мариністичного живопису імені Р.Г.

Судковського та чудовий пам'ятник, що стоїть у мальовничому місці стародавнього Очакова. Десятки тисяч гостей нашого міста черпають із скарбниці творчості художника загальнолюдські духовні цінності. Для очаківців життя та творчість Р.Г. Судковського є прикладом свідомої любові до рідних витоків.

З нагоди 160-річчя з дня народження Р.Г. Судковського побачило світ унікальне подарункове видання А.А. Горчакова – альбом репродукцій картин «Руфін Судковський. Українська художня спадщина».

Альбом ініційований, підготовлений та виданий автором – дійсним членом Міжнародної культурологічної асоціації, справжнім ентузіастом та патріотом м. Очакова, відомим в ньому ще й завдяки благодійницькій діяльності. Проект святкування ювілею видатного земляка – це особистий його меценатський внесок у розвиток культури нашого міста.

Від імені міської громади та депутатського корпусу висловлюю щирю вдячність А.А. Горчакову, співпрацівникам Миколаївського обласного художнього музею ім. В.В. Верещагіна та Очаківського музею мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського за благодійні справи та розуміння впливу культурно-історичної спадщини на формування духовно розвинених особистостей, свідомих громадян нашої держави.

З повагою
секретар Очаківської міської ради

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'S. M. Bichkov'.

С. М. Бичков

ПЕРЕДМОВА

20 квітня 2010 року виповнюється 160 років від дня народження славетного уроженця міста Очакова, художника-мариніста Руфіна Гавриловича Судковського (1850 - 1885).

Його життя було коротким і яскравим. Доля відвела митцю лише неповних тридцять п'ять років, але до цього недовгого проміжку часу увійшли і навчання в Одесі та Санкт-Петербурзі, і сумлінна, копітка праця в рідному місті, і подорожі до європейських столиць, і участь у громадському житті та чисельних виставках.

Наполегливо і плідно працював художник, оспівуючи безмежні морські простори та жаркі південні степи. Ще за життя митець здобув визнання колег та шанувальників образотворчого мистецтва. Доказом цього стало обрання Р.Г. Судковського «академіком морських видів».

Тяжка, невиліковна хвороба раптово обірвала життя художника. Але залишився його творчий спадок, який сьогодні зберігається у приватних колекціях та багатьох музеях світу, в тому числі в кращих художніх музеях України.

Окрім Миколаївського обласного художнього музею ім. В.В. Верещагіна та його відділу в Очакові, твори пейзажиста зберігаються в музеях Києва, Одеси, Львова, Сум, Луганська, Феодосії, Ізмаїла, Херсона, Севастополя.

Найбільш значною збіркою робіт майстра є зібрання Очаківського музею мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського – відділу Миколаївського обласного художнього музею ім. В.В. Верещагіна. Воно містить 25 живописних праць, в яких розкрито основні теми творчості художника: море та степові простори Півдня України.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського та Миколаївський обласний художній музей ім. В.В. Верещагіна висловлюють щиру подяку колегам з музеїв України, які надали матеріали для видання альбому. Без їх взаєморозуміння та безкорисливості не було б здійснено вперше в Україні публікацію значної частини творчого спадку всесвітньо відомого художника-мариніста Р.Г. Судковського.

Слова особистої вдячності – автору А.А. Горчакову за ініціювання та фінансування заходів з нагоди 160-річчя митця та вшанування його пам'яті.

Л.Є. Тверітінова
заступник директора Миколаївського обласного
художнього музею ім. В.В. Верещагіна

О.І. Куліков
завідуючий Очаківським музеєм мариністичного
живопису ім. Р.Г. Судковського

Слово автора

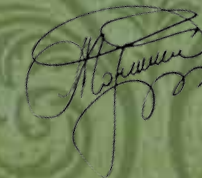
Шановний читачу! Видання альбому репродукцій картин Р.Г. Судковського до 160-річчя від дня народження видатного митця вважаю необхідною даниною шани людині, джерелом творчості якої була неповторна краса рідного краю.

Враховуючи те, що біографія та творчість цього надзвичайно талановитого художника детально вивчалися мистецтвознавцями, я поставив собі за мету зовсім інше – вперше надати шанувальникам художніх полотен унікальну можливість ознайомитись з повним зібранням репродукцій картин великого мариніста, які знаходяться в музейних колекціях України, оскільки єдиний альбом репродукцій творів Р.Г. Судковського був виданий ще у 1897 році. Тому сьогодні, подолавши часові відстані та територіальні межі, оригінальні марини художника презентовані в моєму виданні.

Висловлюю щирю вдячність колективам Миколаївського обласного художнього музею ім. В.В. Верещагіна за підготовку анотацій до поданих полотен, Очаківського музею мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського за плідну співпрацю з іншими художніми музеями України з їх добору, Очаківської центральної районної бібліотеки ім. П.П. Шмідта за духовну спорідненість та надану можливість скористатися цінним інформаційно-краєзнавчим потенціалом її джерел.

Сподіваюсь, що творча спадщина славетного земляка, відомого далеко за межами нашої держави, духовно збагачуватиме нащадків, сприятиме розвитку їх естетичних почуттів та послугує справі збереження історичної пам'яті поколінь.

Щиро ваш

А.А. Горчаков

Майстер мартин Півдня

Біографічний нарис

Де чайкою рідний Очаків
Над хвилею вільно ширя,
Беруть нескінченний початок
Усі твої дивні моря.

А море з ревінням тривожним
До тебе спішить цілий вік.
Мовчить кучерявий художник,
Затихлий у бронзі повік.

Та влади немає у смерті
Над часом крутим і скупим.
Щомить на гігантським мольберті
Натурою море скипить.

Життя на митцевій могилі
Допишує вік, як альбом,
Та пензлем високої хвилі
Норд-ост проголошує шторм...

Ю. Зіньковський. «Художник»

У вітчизняному образотворчому мистецтві було не так багато потенційно величезних талантів, творчість яких на зльоті переривалася хворобою або іншими трагічними обставинами. Видатним художником обіцяв стати й Руфін Гаврилович Судковський, один з кращих пейзажистів II-ї половини XIX століття, зірка якого яскраво та стрімко спалахнула на вітчизняному художньому небосхилі.

Він народився 7 (20) квітня 1850 р. у м. Очаків Херсонської губернії (зараз місто підпорядковане Миколаївській області) у династії священиків, справжніх патріотів своєї Батьківщини.

Його дід Діонісій Судковський (Сусідко) був одним з перших представників православного духовенства, які

*Батько художника.
Фото початку ХХ ст.*

наприкінці ХVІІІ ст. оселились на щойно відвойованих Російською імперією у Туреччини землях Північного Причорномор'я, служив в Очаківському військовому соборі близько сорока років; а батько Гавриїл Судковський, людина освічена та інтелігентна, - понад шістдесят. Гавриїлу Діонісійовичу був притаманний справжній патріотизм та висока громадська відповідальність. Він став першим краєзнавцем міста Очакова, написав два нариси, присвячених його історії. А ще, відзначився під час Кримської війни.

Любов до Батьківщини, відповідальність перед родиною та громадою, працелюбність та інші якості, притаманні кращим представникам вітчизняної інтелігенції та йому особисто, Гавриїл Діонісійович намагався прищепити й власним дітям. І як показав час, це йому вдалося. Всі п'ятеро зуміли, пройшовши через життєві випробовування, залишитись глибоко порядними людьми й справжніми патріотами Вітчизни.

Будиночок родини Судковських, в якій виховувалось п'ятеро дітей, від берега Дніпро-Бузького лиману відділяло лише кілька кроків, тому найстарший Руфін ще з дитинства любив спостерігати за постійно мінливим, привільним морем, а пізніше це заняття переросло у справжню пристрасть, яку він зумів пронести через усе життя, виразивши її у своїх творах.

Брат Руфіна, Олексій, з яким вони були дуже дружні, згодом згадував, що той дуже багато часу проводив на морському березі, часто в оточенні рибалок малював їхні човни й відразу роздаровував свої малюнки. Особливо любив проводити рибалок, що відправлялись у море. А ще, за спогадами брата, завдавав батькові багато клопоту, малюючи крейдою різноманітні морські картинки на воротах рідного будинку, що виходили на базарну площу.

Гавриїл Діонісійович прагнув бачити сина продовжувачем сімейних традицій. Тому в 1862 р. майбутній художник вступив до Одеського духовного училища. Однак він все менше і менше відчуває у собі покликання до релігійної діяльності. Уже в дитячі роки у нього почали виявлятися здібності до малювання, свою першу роботу в жанрі живопису він виконав у 13 років. А в юнацькому віці, особливо під час перебування в Одесі, де він навчався протягом п'яти

*Будинок Судковських в Очакові.
Фото початку ХХІ ст.*

*Свято-Нікольський
військовий собор.
Фотографія поч ХХ ст.*

Судковський в Одесі

років, під враженням нових видів південного моря з його чарівною красою у хлопцеві остаточно прокинувся художник. У 15-літньому віці Судковський почав відвідувати вечірні класи Школи малювання й креслення Одеського товариства любителів мистецтва (пізніше – Одеське художнє училище ім. Грекова), де тричі на тиждень він вчився живопису в класі Р. Хайнацького, одержуючи перші теоретичні знання й здобуваючи практичний досвід.

Сприяло розвиткові таланту юного художника саме як мариніста й те, що у цей час Одеса з її мальовничим чорноморським узбережжям набувала слави успішного портового міста, що забудовувалось у європейському стилі. Судковський дуже любив Одесу, яка після Очакова стала його другою рідною домівкою, і до кінця свого недовгого життя був тісно пов'язаний з нею, не раз відображаючи одеські морські пейзажі у своїх творах.

Слід зазначити, що близькість великого культурного центру – Одеси – стимулювала творчу діяльність багатьох митців Миколаївщини.

Ознайомившись ґрунтовно із застосуванням олівця й пензля, Судковський з жаром почав малювати з натури і вже у цих юнацьких роботах виявив безсумнівний талант і переважну прихильність до морських сюжетів. Скромний і працелюбний учень досягає значних успіхів, його малюнки заслуговують похвали. В Одесі він познайомився і з видатним І.К. Айвазовським, який гідно оцінив його майстерність, заявивши: «Це буде мій суперник, якщо не перевершить мене».

І хоч батькові дуже хотілося бачити сина спадкоємцем родинної стезі, він, як людина гуманна і любляча своїх дітей, не став на перешкоді його яскравому обдаруванню, більше того, намагався допомогти розвинути його. Про це свідчить його лист до гарного знайомого П.Й. Бурачкова, дійсного члена Московського археологічного товариства з клопотаннями за Руфіна:

«Високошанований Платоне Йосиповичу! Поспішаю повідомити Вам, що я звільнив свого сина (Руфіна) з Семінарії й маю намір відправити його до Петербурга. Покірно прошу, повідомте про це Івану Костянтиновичу Айвазовському згідно з дорученням його – повідомити, коли я буду відправляти свого сина до Академії...».

У 1868 р. Судковський, підбадьорений першою підтримкою оточуючих, одержав дозвіл на вихід із семінарії й виїхав до С.-Петербургу, де вступив до Імператорської Академії мистецтв. І хоча на той час в академії панували епігони класицизму, а основні вимоги перед учнями полягали у сліпому копіюванні кращих зразків мистецтва минулого, для вісімнадцятирічного юнака це було добрим початком, давало можливість удосконалювати техніку та прийоми

роботи з олівцем та пензлем. А ще він з головою поринув у гущу художнього життя столиці, відвідував різноманітні художні виставки та зібрання образотворчого мистецтва, що влаштовувались у Петербурзі, та які давали можливість знайомства з живописом вітчизняних та зарубіжних майстрів, вивчати їх досвід, переймати кращі здобутки.

Про успіхи художника-початківця у період навчання в академії можна судити о його роботах «На березі лиману» (1868), «Ранок у Криму» (1868), «Ніч на Дніпро-Бузькому лимані поблизу Очакова» (1868) та «Вечір в Малоросії» (1868). А найбільш значною роботою цього періоду є картина «Очаківський берег» (1870). За успіхи в навчанні 14 вересня 1869 р. та 3 жовтня 1870 р. він одержує дві малі срібні медалі, а 23 грудня 1870 р. – велику. Але матеріальна скрута й стан здоров'я не дозволили художникові закінчити навчання в Академії, і у 1873 р. він залишає її, повертається до Очакова, де енергійно займається етюдами берегів Чорного моря. Знову, як колись у дитинстві, він подовгу бродить узбережжям лиману та окраїнами міста, любуючись милими серцю краєвидами.

У творчості Судковського цього періоду відстежуються дві теми: моря та степу (хоча перша вже превалює), які відслідковуються у двох картинах, датованих 1872 роком: «Очаківська мілина» та «Хутір».

Не зважаючи на те, що він перебуває далеко від столиці, у провінційному Очакові, пізнавши вже задоволення від творчості та визнання, молодий художник постійно надсилає свої роботи до Петербурга на виставки.

Безперестанна й старанна робота Судковського над своїм обдаруванням, критичне ставлення до нього й особливо поїздка у 1874 р. за кордон значно вдосконалили техніку його пензля й розвинули спостережливість.

Повернувшись до Очакова, збагачений закордонними враженнями, художник ставить перед собою нелегке завдання. Він прагне у реалістичній формі відобразити позбавлені зовнішніх ефектів куточки рідної природи, показати їх великий ліричний зміст, створити глибоко емоційні правдиві образи.

Примостившись на глинистих очаківських кручах, він годинами спостерігав всі можливі моменти бурхливого і спокійного моря, судна, що іноді цілими караванами проходили повз місто, численні рибальські баркаси та шаланди. З його картин постає й тяжке та небезпечне життя простих трудівників моря.

За припущеннями, цьому періоду належать картини «Захід на морі», «Морський лиман» та низка етюдів – «Рибацька пристань», «Вітер», «Море», «Пейзаж», «Морський пейзаж», де мариністу вдалось виразно відтворити справжню поезію водної стихії, використовуючи надзвичайно багату та складну кольорову гамму.

Його картини «На березі Дніпровського лиману», «Пейзаж» (етюд), «Острів Адо, поблизу Очакова», «Вид Очакова», «Буря», «Осінь», які експонувались на академічній виставці 1877 р., були вже рішучим кроком уперед порівняно з колишніми починаннями, виявивши в авторові безсумнівний великий талант і вміння виразити його. Тому Академія

мистецтв знайшла цілком можливим присудити за них Руфіну Гавриловичу звання художника 2-го ступеня, хоча ним не був зданий необхідний для цього спеціальний екзамен із загальних предметів: «у знак особливого винятку й не в приклад іншим» – так було мотивовано академією це присудження. Двома роками потому Судковський одержав звання класного художника 1-го ступеня.

У 1880 р. він знову здійснює творчу поїздку за кордон: Німеччиною, Австрією, Швейцарією, Італією. У 1880-х був у Фінляндії, на Кавказі та Дністрі, Балканах, Малій Азії. Виконує замовлення Морського міністерства, а в Очакові для Морського собору пише ікони «Ходіння по водах» та «Різдво Христове», які на жаль не збереглися до нашого часу.

Але подорожуючи країнами Західної Європи та спостерігаючи чимало чарівних краєвидів, Судковський залишився вірним своєму покликанню – оспівуванню природи рідного краю, рідного Очакова, якому присвятив більше половини всіх своїх творів, яких (за припущенням) нараховується понад триста.

Очаків всебічно відображений у його картинах та етюдах «Очаківська набережна» (1869), «Буря біля берегів Очакова» (1872), «Вид поблизу Очакова» (1869), «Рибалки, застигнуті бурею» (1872), «Чорне море поблизу Очакова», «Опівдні – Очаківський берег» (1870), «Лов оселедців біля Очакова», «Буря біля Очакова», «Після бурі – Очаківська пристань» (1883), «В Очакові», «Очаківський дубок» (1884) та ін.

У цей же час починає зростати популярність Руфіна Гавриловича у широких вітчизняних колах, чому особливо сприяли влаштовані ним у 1880 і 1881 рр. в Одесі дві виставки власних картин. Нарешті, три виставки робіт у Петербурзі (1882, 1883 і 1884 рр.; перша разом з Ю. Ю. Клевером) остаточно закріпили його популярність як видатного художника-мариніста, а за картину «Очаківська пристань» («Буря поблизу Очакова») (1881), експоновану в 1882 р. на виставці «Товариства художніх виставок», що зберігається в московській Третьяковській галереї, 17 березня 1882 р. Рада Академії мистецтв визнає «...Руфіна Гавриловича Судковського академіком живопису морських краєвидів».

На цих виставках Судковський постав художником, що вже цілком визначився, справжнім майстром, здатним передавати фарбами найневловиміші рухи хвиль, найвигадливішу гру світла на воді. Водну стихію він вивчив всебічно і з разючою художньою переконливістю зумів передати її спокій, її прозорість, її нескінченність, гру сонячних і місячних променів у затишся та грізну велич її у бурю.

Р. Г. Судковський

Про його зростлу майстерність свідчать і численні відгуки у тогочасній пресі:

«Виставлені тепер картини «Перед бурею поблизу Одеси», «Бурхливе море восени», «Буря біля Одеси» показують, що ми справді маємо справу з першокласним мариністом. Прозорість і сила його морських хвиль можуть сміливо суперничати з хвилями Айвазовського...» («Наші художні виставки» // «Новое время», 1882 р.);

«Судковський рішуче обіцяє бути не тільки першим у числі всіх наших мариністів, але й таким майстром по морських видах, який міг би бути гордістю якої завгодно європейської художньої школи» («Художественные новости», 1884 р.).

Саме у 1883-84 рр. Судковський працює над новими великими творами: «Море», «Очаківська пристань», «Морський вид», різноманітний стан моря він намагається передати і в етюдах цих років – «Море. Прибій», «На рейді», «Берег моря» та ін.

Художник щоденно відточує творчу майстерність, що дозволяє йому з часом залишити позаду себе таких пейзажистів, як Куїнджі та Клевер.

Судковський займає видатне місце серед вітчизняних художників, стає визнаним майстром-мариністом. Його обирають почесним членом школи малювання й креслення Одеського товариства любителів мистецтва.

«Поеднувати достоїнства того чи іншого із згаданих мариністів (Айвазовського і Боголюбова), очевидно, дано було долею Руфіну Гавриловичу Судковському, якби він не помер так рано. У його картинах ми бачимо і високу поезію, і старанне вивчення природи. Життєвість і прозорість його хвилі, її могутній помах не поступається хвилям

Айвазовського, але в той же час, тут відчувається правда і повна відсутність погоні за ефектом. Ефект же досягається виключно умінням вибрати сюжет і точно відтворити природу. Якщо йому можна частково дорікнути в деякій сухості, то це пояснюється його молодістю, тим, що він не встиг ще цілком опанувати техніку, і сухість ця зникла б без сліду, якби смерть не викрала його так рано. Щоб переконатися в істині цих слів, варто тільки пригадати його «Схід сонця», «Ніч», «Перед грозою», «Перед бурею», «Очаківську пристань», «Одеський мол», «Прозору воду», «Бій «Вести» з турецьким монітором», «Бурхливе море восени», «Дев'ятий вал» та ін., – так оцінювали майстерність живописця його сучасники через кілька десятків років по його смерті у книзі «Історія російського мистецтва», виданій у 1902 р. (Про Р.Г. Судковського // Історія російського мистецтва. – М., 1902. – С. 466-467).

Щастя супроводжує художника і в особистому житті: Руфін Гаврилович зустрічає у

*Дружина Судковського.
Олена Петрівна Бенард*

Петербурзі юну художницю Олену Петрівну Бенард (1863-1924) та закохується в неї. Олена народилася у Санкт-Петербурзі, у родині військового інженера. Закінчила Павлівський інститут, два роки вчилася у Гельсінгфорській рисувальній школі і брала приватні уроки у В.П. Верещагіна. У 1883 році вони одружуються. А через рік у подружжя народжується донька.

Судковський багато працює, намагаючись у своїх доробках втілити власне захоплення морською стихією, ліричну схвильованість, яку він відчував, спостерігаючи морські пейзажі. Його донька Маргарита Руфінівна (в заміжжі Лагранж) писала у своїх спогадах: «За словами моєї матері, батько був дуже м'якою людиною, вразливою, легко захоплювався й вдавався у відчай. Іноді йому видавалося, що він не має сил щось відтворити в картині, і тоді по кілька днів він лежав на отоманці й скаржився, що в нього немає таланту, що він нещасна людина, вимагав розради й підбадьорення від близьких. Потім у настрої наступав перелом. Він хапався за роботу, іноді відразу за кілька картин, і невтомно, цілими днями писав, поки знову якась затримка не псувала йому його чудове натхнення. Взагалі, це була людина почуття. Він був дуже прив'язаний до батьківської родини, яка також, у свою чергу, боготворила його за нескінченну доброту і як великого художника - гордість сім'ї». Слід зазначити, що продуктивність його творчості була надзвичайно високою – іноді він писав по 10-20 великих полотен на рік.

Але доля зраджує Судковському, не дозволивши довго насолоджуватися щастям. На 35 році життя, перебуваючи у Києві, де займається організацією своєї нової виставки, захворює, та повернувшись до Очакова помирає у розквіті сил 4 (17) лютого 1885 р., залишивши поколінням любителів живопису можливість відчувати велике благоговіння перед своїми творами.

Картина «Біля берегів Очакова» – одна з останніх робіт Руфіна Гавриловича. І те, що початок і кінець творчості майстра відзначені роботами на тему рідного краю є досить символічним.

Поховали художника на території Очаківського Св.-Миколаївського військового собору. У рік смерті Судковського друзі влаштували посмертну виставку його творів. Посмертний портрет художника виконав його близький родич, відомий художник В.С. Бальц.

На жаль, через нетривалий час, інтерес до творчості великого мариніста почав згасати. І лише його брат, Олексій Гаврилович, віддано та невтомно намагався донести до свідомості співвітчизників цінність творчої спадщини художника. Завдяки Олексію Гавриловичу, колекція майстра збереглася у важкі роки революції і громадянської війни.

*Донька Судковського.
Маргарита*

В очаківському будинку Судковських, що зберігся дотепер (вул. Енгельса, 4), з ініціативи Олексія Судковського дбайливо зберігалися картини його брата. Там була влаштована невеличка художня галерея, де експонувалось близько 40 етюдів Руфіна Гавриловича, його перші малюнки, кілька великих картин і портрети самого художника.

Ось як повідомлялось про це у одній з губернських газет того часу у статті Д. Охотникова:

«Всі картини розташовані в двох кімнатах. З гордістю Олексій Гаврилович показує тим, хто приходять, невеликий зошит, заведений з серпня, котрий як термометр сигналізує про підвищення інтересу до творчості Судковського. Зошит відзначає вже більше 1500 відвідин. Це за 5 місяців, тобто на кожен день доводиться не менше 10 відвідувачів, причому тут не виключаються й ті дні, коли на хвртці вас зустрічає білий папірець: «Сьогодні музей закритий».

Крихітний «музей» зараз користується симпатіями очаківців.

У першій кімнаті зібрано близько 40 етюдів. Серед них – «Очаківський пляж» - картина премійована у 80-х р.р. Академією мистецтв, дві великі картини і декілька портретів. Тут же портрети самого Судковського, написані після його смерті відомими художниками Ладиженським і Корзухіним. Тут види Криму, Кавказу, Фінляндії і нашого узбережжя. Тут же знаходяться цінні роботи дружини художника Самокиш-Судковської.

Друга кімната менша першої. У ній зібрані замальовки олівцем, класні роботи, різні начерки. Серед них є і перший малюнок олівцем, і перший – масляними фарбами. Останній відноситься до 13-річного віку художника».

А мешканець Очакова О. Дено у статті «Пам'яті славетного земляка» поділився власними спогадами про галерею мариніста: «Серед етюдів, малюнків, ескізів й інших творчих шукань майстра там були дві досить великі незакінчені картини на мольбертах: портрет матері Руфіна Гавриловича й одна тільки розпочата – ще підмальовок – вид на острів Березань з села Аджіяска (нині Рибаківка). Мати зображена майже в натуральну величину, сидячою в кріслі. Картина була вже майже закінчена. Не можна було відірвати очей від неї. У двох словах, звичайно, про неї не розкажеш: свіжість фарб, хоча після її створення минуло тоді близько 40 років, колорит, композиція... Було очевидно, скільки почуття й любові вклав художник у зображення своєї матері».

А ще автор статті, проводячи паралелі з прочитаною книгою професора Миколаївського інституту народної освіти (педінституту) М. Лагути «Забутий художник», з прикрістю пригадував: «...на одному з столів лежали складені у високі стопки телеграми з приводу смерті майстра. На наш подив телеграм з-за кордону було значно більше, ніж від співвітчизників

*Брат художника.
Фото 1920 р.*

художника. Дійсно, забутий художник. І забутий зовсім безпідставно, несправедливо. Забутий заздрісниками, бездарями, чинушами в мистецтві...»

Олексій Гаврилович Судковський довго клопотав про створення музею художника в його рідному місті, але, не домігшись цього, у 1926 році передав понад 50 робіт пензля брата Миколаївському художньому музею ім. В.В. Верещагіна, більшість яких була втрачена під час фашистської окупації.

Відданим шанувальником таланта Судковського була й його дружина Олена, вірний однодумець Руфіна та справжній поціновувач його полотен. Бажаючи підбити підсумок творчості живописця, чимало сил віддала організації посмертної виставки чоловіка у Петербурзькій Академії мистецтв, а згодом провела ще низку виставок у Петербурзі, Одесі та Миколаєві. Свою гарячу любов до чоловіка Олена увічнила в його погрудді, виготовленому за її проектом. Погруддя встановлено на могилі Р.Г. Судковського в Очакові у 1887 році. На постаменті викарбувані слова товариша Руфіна Гавриловича, поета П.І. Чистякова: «Ти так море любив, ти його уславляв своїм генієм, пензлем могутнім...»

У радянські часи інтерес до вивчення творчості Р.Г. Судковського, що висвітлювалась у низці статей 50-х -70-х років ХХ ст. у збірниках, присвячених російському мистецтву II-ї половини ХІХ ст., поновився. Важливе значення для вивчення творчості майстра мали дві виставки, що експонувались у 1965 та 1975 рр. у Миколаївському обласному художньому музеї ім. В.В. Верещагіна.

*Музей маринистической живописи
им. Р.Г. Судковського в Очакові.*

А 27 квітня 1982 р. в Очакові був відкритий музей маринистичного живопису ім. Р.Г. Судковського, що є відділом Миколаївського обласного художнього музею ім. В.В. Верещагіна (автор проекту будівлі музею – архітектор С.Є. Просандеев). У ньому зібрана одна з найповніших колекцій робіт (25 картин) Руфіна Гавриловича. Погруддя художника для музею створив відомий скульптор, заслужений художник України Ю.А. Макушин.

В музеї також знаходиться унікальна колекція робіт О.П. Самокиш-Судковської та 26 полотен доньки художника М.Р. Лагранж (1884-1973), яка теж була художньо обдарованою натурою. Її дитинство та юність пройшли серед художників. Деякий час Маргарита навчалася в Академії мистецтв, але в основному займалася самоосвітою. Зі своїм майбутнім чоловіком лікарем-психіатром Володимиром Лагранжем Маргарита познайомилась, виконуючи на його замовлення копію картини батька.

*Дочка Судковського.
Маргарита*

Життя Маргарити Руфінівни після передчасної смерті чоловіка складалось нелегко. Щоб виростити трьох дітей, їй навіть доводилось певний час займатися чоботарством, та творчості вона ніколи не полишала. Стала членом Спілки художників СРСР. Виконала кілька сотень мініатюр на кримській гальці. Та найбільшу популярність художниці принесли натюрморти. І хоча її обдарування не можна за силою порівняти з талантом батька, відвідувачі очаківського музею з цікавістю знайомляться з роботами доньки великого майстра.

Крім музею мариністичного живопису, ім'я художника в Очакові носять також одна з вулиць міста, дитяча художня школа й база відпочинку художників на узбережжі Дніпро-Бузького лиману. Нагадує про славного земляка й меморіальна дошка на будинку, де у свій час жила родина Судковських.

Незважаючи на короткочасність свого життя, Р.Г. Судковський встиг зайняти визначне місце серед відомих художників-мариністів. Пейзажі узбережжя Очакова й Одеси свідчать про те, що він чудово вивчив морську природну стихію, із вражаючою вірністю передавав її спокій і рух, будучи, за влучним висловом професора М.П. Кондакова, і за родом, і за своєю художньою діяльністю сином нашого півдня. На полотнах Судковського ніби завмерло те, що й сьогодні дороге серцю кожного з нас – краса рідної природи. Глибока життєва правда, велика теплота та майстерність є характерними рисами всієї художньої спадщини нашого славетного земляка, творчість якого й сьогодні не втратила своєї актуальності, а навпаки – набула нового осмислення та звучання.

На Україні марины художника входять до основних експозицій музеїв Києва («Прозора вода», 1881; «Хутір», 1872; «Чумацький тракт», 1876), Одеси («Морський берег», 1873; «Захід на морі», 1874; «Ніч на березі моря»; «Одеський берег», 1868-71; «Скелястий берег», 1879-85), Львова («Місячна ніч»), Луганська («Місячна ніч на морі», 1879), Севастополя («Захід на морі», 1880; «Крим. Мис Фіолент», 1879-85), Феодосії («Марина»), Херсона («Окраїна Очакова», 1873), Миколаєва («Очаківський берег», 1870), Сум, Ізмаїла.

За ініціативою Миколаївської організації Спілки художників України у 2005 р. на творчій базі музею ім. Р.Г. Судковського відбувся міжнародний симпозіум з живопису, присвячений пам'яті художника (до 155-річчя з його дня народження). У 2010 р., відзначеному одразу двома пам'ятними датами, пов'язаними зі 125-річчям з дня смерті та 160-річчям з дня народження Р.Г. Судковського, зацікавленість його життєписом та творчим доробком ще більше посилюється. Щирий інтерес викликає також й родинне оточення талановитого живописця, представлене творчими непересічними особистостями, що лишили помітний слід у розвитку культури та духовності.

Автор

*Українська спадщина мориніста
(репродукції картин)*

«Одеський берег»

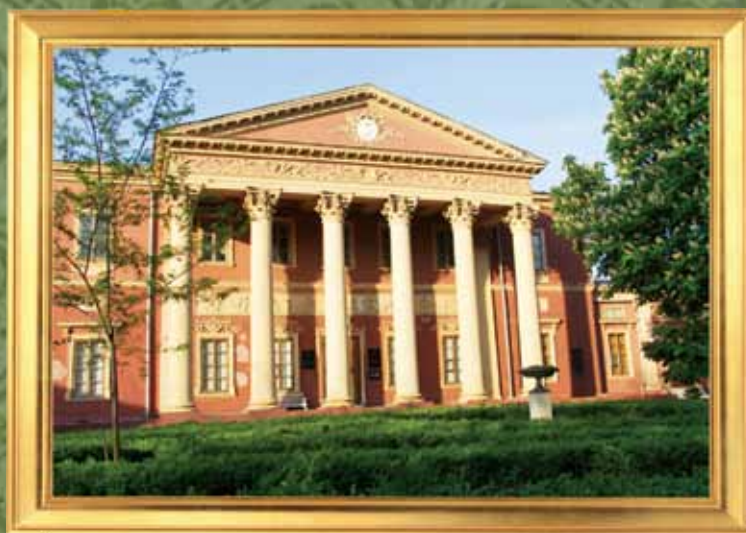
1868-1871 рр.

Полотно, олія. 44,5х67 см

Робота «Одеський берег» надійшла до колекції Одеського художнього музею у 1915 році від Товариства витончених мистецтв міста Одеси.

Даний витвір відноситься до раннього періоду творчості художника кінця 1860-х — початку 1870-х років, часу, коли він тільки формувався і удосконалювався у своїй майстерності. Митець постійно писав з натури і тому більшість його картин завжди вражають своєю достовірністю.

У живописній роботі каміння на передньому плані розкидане хаотично по всьому березі, праворуч — сірі з чорним кольором, виступаючі, гостро окреслені схили, де вище ліворуч, представлена, звична оку мешканців прибережного краю, рослинність і маслини, улюблені дерева південних берегів і, звичайно ж, сріблясте синьо-зелене море. На горизонті вдалині праворуч видніється, в ледь помітному серпанку, пароплав. Небо прозоре, навіть злегка невагоме, біло-блакитне з рожевими рефlekсами до горизонту.

Одеський художній музей

«Очаківський берег»

1870

Полотно, олія

«Очаківський берег» — сама рання робота Р.Г.Судковського з двадцяти п'яти творів, які зберігаються в колекції Миколаївського обласного художнього музею ім.В.В. Верещагіна та його відділі — Очаківському музеї мариністичного живопису ім.Р.Г. Судковського. Отримав її музей у 1964 році з Державної Третьяковської галереї (м.Москва, Росія).

В своїй одній з перших завершених марин молодий митець звернувся до улюбленої теми — змалювання рідного краю. В ній він майстерно написав прозоре, зеленкувато-сине море з білими гребінцями піни на хвилях, далекий освітлений сонячними променями берег, на якому серед міських будівель вирізняється Військово-морський собор, блакитне з легкими хмаринками небо.

Стриману горизонтальну композицію полотна Судковський сміливо поживавив зображенням вітрильника, що різко нахилився під натиском вітру.

За час свого перебування у миколаївському зібранні, пейзаж неодноразово експонувався на виставках, знаходився в постійній експозиції музею.

Миколаївський обласний художній музей ім. В.В. Верещагіна

«Очаківська обмілина»

1872

Полотно, олія. 66x101,2 см

У даному пейзажі, написаному в 1872 році, знайшла своє відображення основна тема творів мариніста, - морський мотив. Художник зображує берег моря з рибальськими човнами. На березі сушаться сітки. На хвилях тихого моря погойдуються чайки. Поверхня води пошваблюється рефlekсами неба. Пейзаж наповнений спокоєм і тишею. Глядачу передається прихильність художника до рідної місцевості

Одеський художній музей

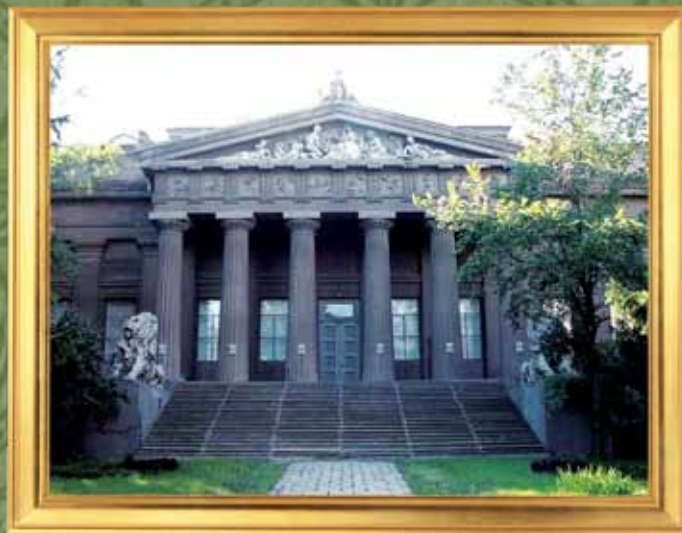

«Хутір» 1872

Полотно, олія. 34x59,5 см

Картина датована 1872 роком. В цей час Руфін Гаврилович Судковський проживає у батьківському будинку і для його творчості характерні пейзажі Очакова та його околиць. Художник не перестає милуватися чарівною природою південного краю.

Судковський з ніжністю і мрійливістю зображує широкий причорноморський степ. Третину полотна займає блакитне небо, оповите легким серпанком. Вдалині, майже на лінії горизонту, видніється хутір, ніби оазис в безкрайніх просторах степу. Серед зелені дерев утопають сільські будиночки, милуючи око солом'яними дахами і вибіленими стінами.

Національний художній музей України (м. Київ)

«Над морем»

1873

Полотно, олія. 42,5x54,5 см

Р.Г. Судковський дуже любив своє рідне місто: його обривисті кручі, степові далі і, безумовно, море, таке різне і непередбачуване. В роботах раннього періоду — етюдах «Краєвид» та «Над морем» — художник пише море несміливо, розміщує його на другому плані. Глиняні береги з бідною, випаленою спекою рослинністю, вицвівші, жовтувато-блакитне небо. Це характерні очаківські пейзажі: бідна фарбами природа Північного Причорномор'я.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Околиця Очакова»

1873

Полотно, олія. 65x185 см

1870-ті роки стали переломним моментом у житті художника. Розрив з Академією Мистецтв, повернення до Очакова... При цьому для творчості художника стають характерними прояви рис національного пейзажу. Саме в цей період Р.Г. Судковський затверджується у виборі головної теми всього свого життя — пейзаж, морський або сухопутний. «Околиця Очакова» — робота, сповнена чуттєвими переживаннями художника. Стафажне зображення дитячих фігур лише трошки пожвавлює картину, залишаючи глядачу можливість перейнятись красою рідних для Р.Г. Судковського місць, відчутти передане ним відношення до природи.

Херсонський художній музей ім. О.О. Шовкуненка

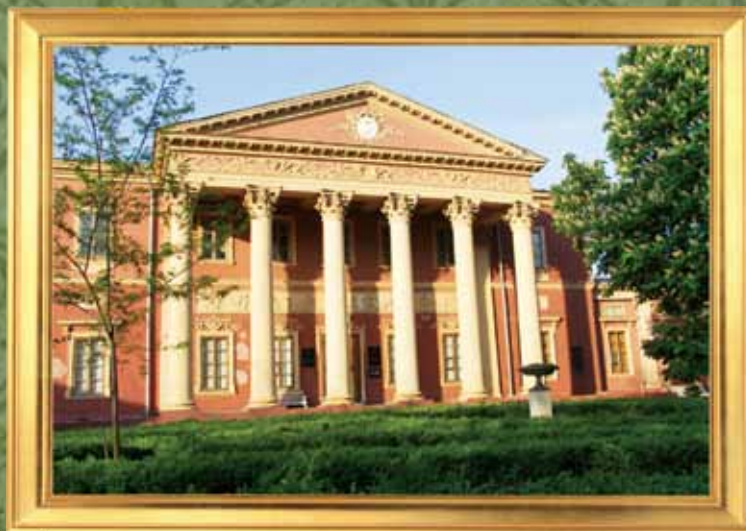

«Морський берег»

1873

Полотно, олія. 32x54 см

Риси національного пейзажу знайшли поетичне відображення на полотні Судковського «Морський берег» (1873). М'яко та лірично художник написав пологий берег затоки із темними каменями — валунами на передньому плані. Вдалині, біля підніжжя пагорбів та на узвишші, біліють в оточенні садків та струнких тополь українські хатки; високо на пагорбі вимахують крилами вітряки. Більшу частину полотна займає небо. Привертає увагу гра сонячного світла у схожих на сліпучо-білий туман хмарках, що розпливаються, клубочаться, низько пропливаючи над тихою затокою. Фактура вільного мазка відтворює матеріальність хмар, рух повітря в очікуванні негоди. Світлими смугами гри проміння на дзеркалі води підкреслена лінія горизонту; а на передньому плані місцевість занурена у тінь. Використання пастельних відтінків прохолодних блакитних, сірих, рожевих, зеленкувато-коричневих у поєднанні з активним білим, настроює глядача на ліричний лад. Реалістичні пошуки Судковського у цій роботі переплітаються з традиціями романтизму та академічною, діагонально побудованою композицією.

Одеський художній музей

«Захід на морі»

1874

Полотно, олія. 49,5x87 см

Твір «Захід на морі» свідчить про пошуки виразності, своєрідного вечірнього освітлення.

Погляд художника та глядача начебто трохи зверху, що дає можливість начебто оглядати простір моря. Складні кольорові рефлекси на воді, незвичайний колір берега, небо з червоно-рожевими тонами. Ліричний пейзаж передає чарівність моря у час, коли сонце зайшло за обрій, хвилі помірно набігають на берег, чайки кружляють над водою.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Чумацький тракт»

1876

Полотно, олія. 45х67 см

У картині «Чумацький тракт» Судковський знову використовує мотив хутора, який колись відкрив для себе. На передньому плані художник зображує путівець, яким воли неквапом тягнуть віз. Дорога веде до хутора, який художник зображує на дальньому плані. На горизонті синьою смугою видніється море. Краєвид Судковського наповнений спокоєм, насичений простором, мелодійною гармонією причорноморського степу.

Національний художній музей України (м. Київ)

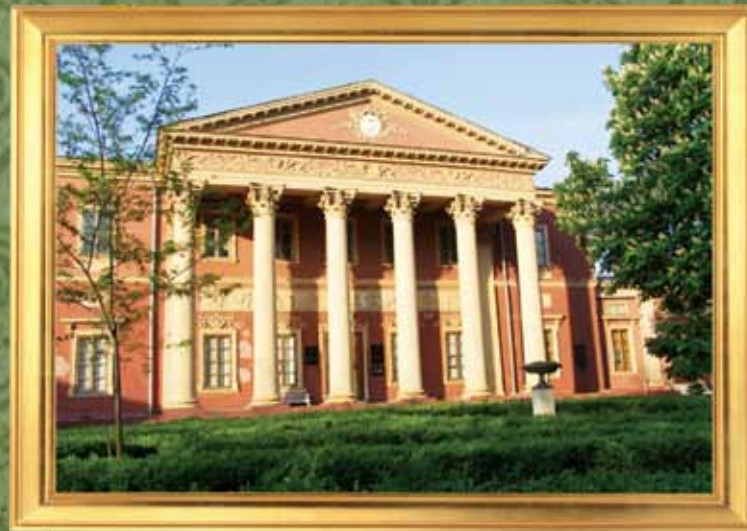

«Аварія корабля»

1876

Полотно, олія. 62x94 см

На полотні «Аварія корабля» (1876 р.) зображено світанок на морі після грозової ночі. Неяскраве вранішнє світло розсуває щільну завісу хмар і пронизує блакитним сяйвом водні вали, що насуваються зліва, піну і розсіяний у повітрі водяний пил. Емоційно висвітивши у ранкових променях кілька хвиль на передньому плані, художник надає змоги глядачу відчувати красу і могутність шумуючого після урагану моря. Шаленій стихії митець протиставляє мужність двох десятків людей, що врятувались на скелястому острівці суходолу. Уникнувши жорстокої загибелі в морських глибинах, вони так і стоять пліч-о-пліч і мовчки спостерігають, як тоне їх корабель, розбиваючись об скелі. Гул грізних валів бурі, що стихає, заглушає тріск їх тонучого судна. Глиби морської води все ще підіймаються, бурлять, розсипаються на дрібні бризки, зливаючись зі світліючим небом, по якому вітер жене низькі купчасті хмари. Потоки холодних бризок летять в обличчя врятованих, та вони не йдуть від берега, можливо, тому, що іти їм нікуди... Тема боротьби людини зі сліпою силою стихії надзвичайно характерна для живопису романтизму, але у творчості Р.Г. Судковського трагічний конфлікт між людьми і природою відіграє порівняно незначну роль. Увагу художника привертає більше життя самої стихії. Картина витримана в тонких, і, разом з тим, глибоких, звучних тонах прохолодної зеленкувато-блакитної кольорової гами, так, що, незважаючи на драматизм того, що відбувається, змушує милуватися красою шумуючих хвиль.

Одеський художній музей

«Одеса»

1876

Полотно, олія. 54,5x84,5 см

Тема спокійного моря, ефект освітлення, уважне вивчення неба спостерігається в роботі «Одеса». На невеликому полотні художник передає м'які та тонкі переходи холодних і теплих тонів, що створюють райдужне небо. Поліски ранкової зорі на воді, на вітрильниках підсилюють враження світанку. Зображене місто знаходиться на другому плані, що є своєрідною межею між морем та небом. Пейзаж сповнений спокою та умиротворення.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Море. Етюд»

1877

Полотно, олія. 30,5x48,5 см

Роботи етюдного плану носять камерний характер. Етюд для художника — це підготовчий матеріал, завдяки якому він опрацьовує визначену тему. Наприклад, тема моря у різний час доби розкривається у представлених витворах.

На етюді бентежне море котить смарагдово-сизі спінені гребінці на поверхні води. Вітер посилюється перед негодою. Небо під вечір заволокло сірими хмарами, лише світліє вдалині ніжно-рожева лінія горизонту. Невелике однощоглове моторне судно поспішає до берега; густий темний дим із його труби стелиться і розсіюється біля поверхні води. Судковський пише темпераментно, широким мазком, передаючи прозорість морської глибини і віддзеркалення неба у виблисках хвиль. Етюд «Море», в числі інших витворів, належав раніше зібранню одеського колекціонера Руссова А.П.. Під свою колекцію картин, рідкісних та витончених витворів мистецтва, збирач побудував будинок на Торговій вулиці в Одесі, яке слугувало не лише музеєм, але і своєрідним клубом, куди залучались молоді художники. Там періодично проводились виставки, аукціони з продажу їхніх картин. Після революції колекція А.П. Руссова стала основою двох музеїв: Художнього та Західного і східного мистецтва.

Одеський художній музей

«Морський берег. Купальня» 1878

Полотно на картоні, олія. 31,5х48,5 см

В етюді «Морський берег. Купальня» Р.Г.Судковський передає свої враження, отримані при дослідженні природи та захоплення її непримітною, на перший погляд, красою. Тема спокійного моря, ефект освітлення, уважно вивчене небо спостерігаються в цьому невеликому творі. Робота відрізняється свіжістю бачення, безпосередністю сприйняття природи. Художник зобразив море у спокійному стані.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

P. Cudermani 18

1860 1861

«Берег моря. Етюд» 1879

Полотно на картоні, олія. 24,2x32,3 см

На полотні «Берег моря. Етюд» Судковський передає красу одеського узбережжя. Пейзаж із зображенням обривистого берегу вирішений у коричнево-жовтих тонах. Холодні віддаючі фарби моря та неба створюють ілюзію глибини. Художник передав відчуття ледве помітної напруженості, що криється у самому просторі та морському повітрі.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Місячна ніч на морі»

1879

Полотно, олія. 96x159 см

У «Місячній ночі на морі» відчуваються роздуми художника про життя, його сенс, призначення людини, яка може сприймати реальний світ особливим, поетичним поглядом. Нічний спокій в полотні безмежний, і це народжує думки про нескінчене, піднесене. Адже ніч завжди вносить свої корективи. Вона все скрашує і узагальнює. Величне і вічне небо, розпростерте над неоглядним морем, навіває роздуми про міць та неосяжність Всесвіту.

Луганський обласний художній музей

«Штиль»

1879-1885 рр.

Полотно, олія. 80,5x120,5 см

Штиль — це коли природа завмирає — не дмухне вітерець, не заплюскотить риба... Полудень. Це не очаківські береги, можливо, це кримський пейзаж. На березі безліч каменів різного розміру і форми, камені лежать і в прозорій воді. Лише невгамовні чайки пожвавлюють пейзаж. Це рідкісна картина — тут все суворо визначене, кожен момент має обов'язкове пояснення. Тут панує логіка! І тут немає людини. Необов'язково фігури рибачка або селянина, у Судковського це майже правило, але немає сліду людини — чистий пейзаж.

Мотив штилю декілька разів перероблявся та повторювався майстром. Крім картин, що зберігаються в Очаківському музеї мариністичного живопису ім. Р.Г.Судковського, існує декілька варіантів: «Штиль» (Національний художній музей України, Київ), «Штиль» (Державний Руський музей, С.-Петербург, Росія), «Штиль» (до 1991 р. зберігалась в Республіканському музеї образотворчих мистецтв ім. П.З. Захарова, Грозний, Росія).

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

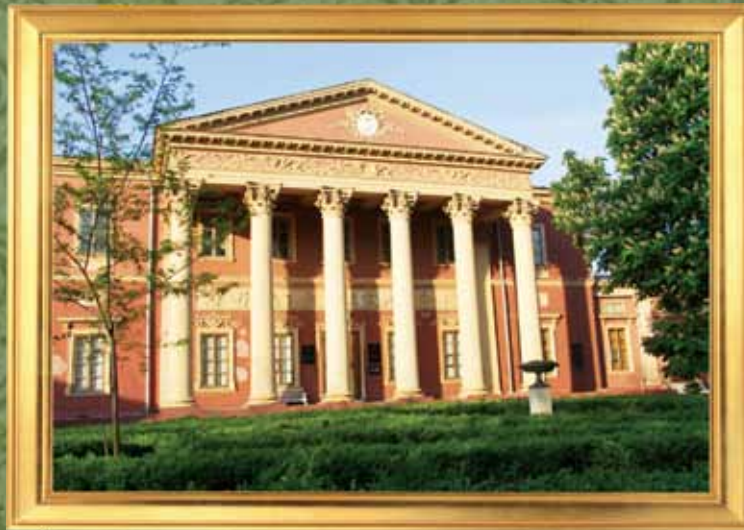

«Море. Етюд»

1879-1885 рр.

Полотно, олія. 12,5х17 см

Колорит етюда «Море» включає широку гаму відтінків від ніжно-блакитного до бежевого тонів у небі у поєднанні з м'яким вохристо-жовгим, зеленкуватим, сірим, блакитним, і темно-синім — у воді. Високі спінені гребінці хвиль біля похилого берега переливаються зеленкувато-блакитними відблисками. Численні відтінки морської води та повітря художник об'єднав світлим золотистим тоном полисків сонця. Берег позначено темними мазками коричневого, зеленого та чорного тонів. Фактура фарбового шару відтворює матеріальність води, форму хвиль та відблисків на поверхні води, а також надає динамічності композиції в порухах води та вологого повітря. Для цього художник використовує щільний корпусний мазок, організуючи декоративну площину локальними кольоровими плямами.

Одеський художній музей

«Штиль»

1880-ті рр.

Полотно, олія. 6,5х90 см

Серед чудових марин Р.Г. Судковського є пейзажі, мотивом яких стали морський берег і прозора вода. До таких пейзажів належить картина «Штиль».

Художник надзвичайно вірно передав той рідкісний спокійний стан на морі, коли ледь помітні хвилі слабо колишуться біля берега, а вода настільки прозора, що видно кожен камінь, що лежить на морському дні. Блідо-жовтий колір розжареного піску і поліфонія коричневих відтінків скелястого берега підсилюють відчуття прохолоди і свіжості морських глибин. Неосяжне блакитне небо, в мережеві рожевих хмар, велично і спокійно охороняє пануючу над морем тишу.

Національний художній музей України (м. Київ)

«Захід на річці. Плавні» 1880

Полотно, олія. 70,5x107 см

Живописне полотно «Захід на річці. Плавні» надійшло до збірки Одеського художнього музею у 1929 році із Одеського музейного фонду, до цього воно знаходилося у приватній колекції Руссова А.П., мешканця Одеси.

В роботі показана глибока тиша і застиглість догораючого дня пізнього літа. Тиша і спокій пронизують природу і навіть внутрішньо відчутний нерухомий стан повітря. Судковський Р.Г. показав улюблений свій мотив. Тільки тут вже не просто зображення морської стихії і морських берегів, а околиці міста Очакова.

Берег переднього плану злегка затемнений. Рефlekсами показана синьо-бузкова із сірим та фіолетовим переливом вода. Сонце, що заходить, відбивається жовтим, вохристим і червоним промінням світла на поверхні поданого куточка природи, плаваючих у воді качках на передньому плані, човнах із людьми, очеретах і деревах другого плану, а також схилах невисокого берега, на будинку з огорожею і двором. Навіть небо набуло відтінку догораючого дня — синьо-блакитного з глибоким синім кольором на горизонті.

Одеський художній музей

«Узмор'я»

1880-ті

Полотно, олія. 27х40,5 см

Невеличкий твір «Узмор'я» збагатив музейне зібрання на початку 1970-х років, придбаний з приватної київської колекції. Робота побудована великими узагальненими масами, якими в цілому є небо і вода. Цілісне звучання краєвиду створюється єдністю його кольорової гами.

Сумський художній музей ім. Н.Х. Онацького

«Буря на морі»

1881

Полотно, олія. 80x125 см

Живописне полотно «Буря на морі», із зібрання Херсонського художнього музею, датується 1881 роком. Робота відображає характерні риси, властиві творчості майстра в цей період. Після другої поїздки за кордон у 1880 році, Р.Г. Судковський особливу увагу приділяє винятковим явищам в природі. Домінуючими у його творчості стають зображення бурхливого моря і повного штилю. Представлена робота, завдяки інтенсивному темному колориту і живій манері письма, повною мірою відображає стан природи. Крен корабля, який збиває хвиля, діагональним зображенням підсилює композиційне сприйняття і тривожний настрій пейзажу.

Херсонський музей ім. О.О. Шовкуненка

«Прозора вода»

1881

Полотно, олія. 74x129 см

Одним з найкращих творів мариніста є «Прозора вода», де відображена нечаста тиша моря, тільки маленькі хвилі ледве колихаються біля берега. Вода настільки прозора, що ми бачимо великі і маленькі камінці. Художником вдало знайдені деталі: піщаний берег, скеля, каміння. Вони допомагають відтінити воду, зробити її більш прозорою. Небо вицвівши, смарагове, з легкими рожевими хмарками. Відчувається спокій, тиша літнього дня, коли все живе сховалося від спекотних променів сонця. І лише хвилі, не порушуючи прозорості води, б'ються о берег, на якому стоять рибацькі човни.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р. Г. Судковського

«Пейзаж»

1881

Папір, сепія. 29x46 см

Тема бурхливого моря знайшла своє відображення в невеликій за розміром картині «Пейзаж». Судковський зображує високі могутні скелі, об які розбиваються морські хвилі. Робота виконана в техніці сепії. Сепія — фарба тваринного походження, яку отримують з морського молюска (каракатиць), який випускає у воду при небезпеці темну речовину. Сепія має приємний оксамитово-коричневий колір. В коричневих тонах художник зображує бурхливе, напружене море.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Біля берегів Очакова»

1885

Полотно, олія. 121x173 см

Обривчасті круті береги Дніпро-Бузького лиману, що лише навесні вкривається зеленою рослинністю, а більшу частину року вохристо-бурі, дуже часто стають темою пейзажів Судковського. Картина «Біля берегів Очакова» — одна з останніх робіт Руфіна Гавриловича. В цьому є щось символічне, коли початок та кінець творчості майстра відзначений роботами, виконаними на одну й ту ж саму тему — тему рідного краю.

Мотив краєвиду дуже простий — хутір на високому березі моря, котре синіє вдалині. Серед буро-вохристої трави — декілька гусей, що пасуться, і дитина в білій сорочці. Від переднього плану картини на березі біжить густа тінь, хоча мазанки і море освітлені сонцем. Від моря піднімається прозоро-голубий серпанок, що несе прохолоду до берега. Скоро буде гроза, тому все так притихло на морі, тому так гаряче палить сонце. А велика сіро-синя хмара починає застеляти горизонт, вносячи в пейзаж напругу.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Бухта»

Полотно, олія. 58x75 см

Нічого немає найкращого за те, аніж художник, який завдяки своєму пензлю і таланту, викликає у глядача благоговійний трепет від захоплюючого відчуття краси.

Картина «Бухта» вишукана за виконанням і колоритом. Композиційно вона дуже делікатно ділиться по діагоналі, виділяючи море і берег, над якими простягається неосяжне небо. Судковський дуже ретельно опрацьовує фактурність матеріалів. Живопис берега щільний, фактурний. Море написано широко і вільно, воно величне і спокійне. У зображенні неба досягається максимальна прозора легкість.

У легкому серпанку, який приховує лінію горизонту, урочисто і тихо виділяються судно з вітрилами і невисокий скелястий берег.

Введення в морський пейзаж жанрових елементів — веслярі у човні, рибалки на березі біля багаття — тонко демонструє гармонійне єднання людини з природою.

Ізмаїльська картинна галерея

«Місячна ніч» Полотно, олія. 74х99,5 см

Особливо тонко виявляється поетичне відношення до природи Р.Г. Судковського в марині «Місячна ніч». Художник чудово відчуває і передає красу місячної ночі: жовтувато-молочний місяць, ледь затягнений хмарами, в задумливості проливає сріблясту місячну доріжку, яку поволі і ритмічно колише море. І в цьому ритмі заспокоюється і завмирає все навколо, наповнюючись всепоглинаючою тишею. Велична ніч увійшла в свої володіння спокійно і упевнено.

Марина написана надзвичайно вільно. Композиційна побудова, ретельно підібраний колорит, з ледь помітними тоновими градаціями, майстерно передане світлоповітряне середовище якнайкраще розкривають ідейний задум картини — місячна ніч незбагненно прекрасна!

Львівська картинна галерея

«Прозора вода» Полотно, олія. 78x125,5 см

Витвір «Прозора вода» відомий у двох варіантах, перший знаходиться у Миколаївському обласному художньому музеї ім. В.В.Верещагіна. Представлена робота доповнена деякими елементами в пейзажі, зберігаючи композиційну побудову. Відображаючи одну з улюблених тем Р.Г.Судковського — спокійне море, картина займає гідне місце в творчій спадщині видатного мариніста. Робота змальовує стан природи, переданий в сонячному світлому колориті, і щире відношення майстра до рідного очаківського пейзажу.

Київський музей Російського мистецтва

«Сутінки. (Місячна ніч на Чорному морі)»

Полотно, олія. 119x195 см

У цьому творі художник дуже добре передав чарівний спокій моря, осіяне місячним сяйвом, ледь видимі хвилі, берег моря. Це сяйво окутує далину, і повільно розчиняється у блакитному небосхилі. В сяйві місячної стежки ми бачимо човен з рибалками. На березі ще один рибалка, який закінчив свої останні справи. Як протилежність світлу місяця, праворуч художник зобразив нічне вогнище. Не зважаючи на його червоно-жовтий колір, на полотні воно здається слабким в порівнянні з місячною доріжкою та посилює її звучання. У цьому творі відчувається величність сил природи.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Курінь»

Полотно на картоні, олія. 33х42 см

Невеликий твір «Курінь» відображає зв'язок, який художник протягом своєї творчої діяльності підтримував з рибалками. На полотні зображено фрагмент випаленого під південним спекотним сонцем степу, у далині синя смуга моря, на березі сушаться риболовні сіті, поруч перевернутий човен, у центрі курінь, зроблений із комиша, з якого здається вийде рибалка, що сховався від літньої спеки.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

Вид на море и пальма в бухте Сидней. С. И. Конюхов. 1880 г.

«Пароплав «Москва» в бурю»

Полотно, олія. 110х88 см

Особливо художника приваблювало бурхливе море, в якому він майстерно досяг зображення бурхливого, хвилюючого моря. Він пише море, яке несе загибель для людей. До таких робіт належить картина «Пароплав «Москва» в бурю». У творі відчувається зростання тривоги, що відображено темним колоритом. Темно-зелені хвилі зіштовхуються у водовороті. Темно-сіре небо низько нависає над поверхнею води. Пароплав «Москва» серед бурхливих хвиль здається таким маленьким іграшковим корабчиком. Великі хвилі навівають відчуття незахищеності перед розхвильованої стихії.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Бахчисарай»

Полотно, олія. 60x73 см

Судковський любив подорожувати Кримом. Художник часто оспівував півострів з його казковими краєвидами. В картині етюдного плану «Бахчисарай» майстер прагне передати своєрідну красу вулиць та мінаретів старого татарського міста.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Морський прибій»

Полотно на картоні, олія. 27х39,5 см

Судковський з великою майстерністю та любов'ю зображував бурхливу, напружену, розгнівану морську стихію. В етюді «Морський прибій» клеочучі хвилі несамовито набігають на берег, чайки збентежено кружляють над водою. Здається, що вітер доносить до глядача солону вологу.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

W. G. ...

«Морський пейзаж №33»

Полотно, олія. 32x58 см

Картина Р.Г. Судковського «Морський пейзаж №33» передає красу передгрозового бурхливого моря. Широко розкинулося зеленкувато-синє неспокійне море, на обрії виситься стрімкий берег. Важкі, насичені вологою хмари поволі насуваються із-за обрію та повністю затягують небо. Стурбований настрій викликають і стрімкі хвилі, що широко накочують на пласке узбережжя, і клапті піни, і низькі хмари, і ледь чутний свист вітру та рокіт хвиль, що розбиваються на узбережжі.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Вечірній пейзаж. Етюд» Полотно на картоні, олія. 28х42 см

У роботі «Вечірній пейзаж. Етюд» Судковський не тільки передає красу певного кутка природи, але й прагне створити величний, поетичний образ рідної землі. Вечірній пейзаж художник пише в коричневих тонах. За допомогою кольору він наповнює краєвид світлом та повітрям, поєднуючи між собою окремі плани.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Ранній ранок. Морський пейзаж. Етюд»

Полотно на картоні, олія. 11x14 см

Романтичний сюжет зображено Р.Г. Судковським в етюді «Ранній ранок. Морський пейзаж». Спокійне ранкове море, у легкому мареві за обрієм таїться берег. Три вітрильники м'яко плинуть гладкою поверхнею води. Ніжно-блакитне небо майже зішлося з лазуровим морем. Ледь помітна лінія горизонту роз'єднує їх. Та тільки ширяння чайки над водою символізує пробудження природи. Полотно проникнуте ліризмом.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Вітер. Етюд» Картон, олія. 13x19 см

В роботі «Вітер. Етюд» відчувається динаміка. Небо вкрите темно-сірими хмарами. Вітер жене їх та кучерявить вітійоватими вирами. Кілька слабких сонячних променів розривають місцями сіру пелену неба та підфарбовують хмари. Оранжеві та рожеві полиски помітно й на воді. Море трохи хвилюється, увінчані білими баранцями хвилі невимушено котяться на берег. З великою майстерністю художник передає плин хмар, рокіт прибою, пориви вітру. Серпастий берег, що простягається вдалечінь та зникає за обрієм, неодноразово зображуються у витворах Судковського.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Море. Етюд»

Полотно на картоні, олія. 12,2x15,6 см

У сірих та коричневих тонах пише художник кам'янистий берег на етюді «Море. Етюд». Сіро-зелене небо займає незначну частину полотна та не проробляється майстром. Завдяки завищенню лінії горизонту більшу частину полотна займає море, яке збуджують легкі хвилі. Вони падають на берег, де налітають на великі валуни та залишки старого зруйнованого пірсу, що вишукувалися вздовж берега невеликими дерев'яними стовпцями. Зіштовхуючись на березі з перешкодами, хвилі розбиваються у морську піну. Вдалині на горизонті вимальовується тонка смужка берега.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Морська затока. Штиль»

Полотно на картоні, олія. 20х29,4 см

Тема мертвого штилю, ефект прозорі води постійно знаходить місце у творчості художника. Етюд «Морська затока. Штиль» демонструє передачу ефекту просвічування крізь морську воду каменистого дна. Тут він знаходить й обрис берега, якій він у подальшому використовує в багатьох роботах, присвячених штильовому морю.

На полотні зображена спокійна бухта, з високим берегом, що вкритий випаленою травою. Небо блідо-блакитне з легкими білими хмаринками, пісок золотавий, трава буро-вохриста. Все це говорить про спекотне літо, задушливий день, нерухоме повітря, в якому розноситься крик чайок, що парять над спокійними водами моря. Море начебто спить, вода така тиха і прозора, що здається можна перелічити кожен камінець на морському дні, і тільки біля самого берега повільно набігають легкі хвилі.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Морський вид» Картон, олія. 41,5x51,7 см

Багато творів Судковський присвячував рибалкам, їх нелегкій праці, сповненій ризику. Художник вивчає побут рибалок, їх життя, наповнене турботами та негодами. На полотнах «Морський вид» та «Пейзаж» художник зображує човни на узбережжі, рибальські сітки, приладдя і рибалку, що стоїть на березі та вдивляється у морську далечінь.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Пейзаж»

Полотно на картоні, олія. 33,5x51 см

Рибальські помешкання біля берега спокійної лагуни, жердини, на яких сохнуть розвішані сітки — змальовані митцем у роботі, яку можна віднести до теми відображення Північного Причорномор'я. Краєвид написаний вільними, щільними мазками.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Пейзаж. Очаків» Полотно, олія. 91x125,5 см

Більшість творів написані Р.Г. Судковським на батьківщині і присвячені Очакову, милому й рідному його серцю місту, його околицям і морським берегам, морю з його «очаківським» кольором, який не можна сплутати ні з яким іншим. Захват художника перед дивовижною красою моря і очаківського берега відтворено у картині «Пейзаж. Очаків». Сюжет і композиція прості, але ретельно продумані й вивірені. На полотні зображено море у похмурий і вітряний день. Чітко видно трипланову побудову композиції твору. В роботі зіткнулися динаміка моря й неба і статика берега. Марина побудована великими узагальнюючими масами, якими є в цілому суша, небо, вода. Чудово згармонійовані фіолетові, лілові, білі хмари на фоні яскравого синього неба з темною сіро-зеленою поверхнею моря і освітленим сонцем вохристим очаківським берегом. За динамікою і статикою картини ховається подвійний її настрій. Спокоєм і набожним настроєм віє від церкви й інших архітектурних споруд на високому березі, від численних кораблів і човнів, що завмерли біля пристані. А поряд неспокійні хвилі, що навіюють тривогу, та з'являється відчуття незахищеності невеликого вітрильника, що поспішає до берега. В епічний, узагальнений твір художник ввів жанрові мотиви, тим самим, пожвавивши величний і прекрасний очаківський пейзаж.

Національна картинна галерея ім. І.К. Айвазовського (м. Феодосія)

«Крим. Берег моря» Полотно, олія. 63x112,5 см

Результатами подорожей Судковського по Криму стали етюди і закінчені живописні полотна, що передають своєрідність кримського моря і ландшафту. У картині Р.Г. Судковського «Крим. Берег моря», що зберігається в Національній картинній галереї ім. І. Айвазовського (м. Феодосія, Україна), яскраво простежується поєднання реалістичних і романтичних рис. Композиція марини розгортається в глиб полотна. На першому плані зображена частина берега з лежачим великим та маленьким камінням, зволженим набігаючими хвилями. Широко і вільно художник пише центр композиції — море — величезні прозорі хвилі, покриті на гребенях легкою сірувато-білою піною. Вони яро б'ються об скелястий берег (зображений в лівій частині картини), безуспішно борючись з важким камінням, виписаним темною вохрою, щоб підкреслити їх монолітність та вікову міць.

Чітка лінія горизонту розділяє бурхливе море і хмарне лілово-бузкове небо, забарвлене ніжно-рожевими полісками сонця, що заходить. На їх фоні ледве видимі контури декількох кораблів, які застала буря далеко від берега. Своєрідна пластична структура картини вигідно вирізняє її серед робіт кримського циклу Р.Г. Судковського.

Національна картинна галерея ім. І.К. Айвазовського (м. Феодосія)

«Марина»

Папір, акварель. 28,2x42,2 см

Акварель «Марина» Р.Г. Судковського зберігається у Національній картинній галереї ім. І. Айвазовського (м. Феодосія), одному із найстаріших музеїв України, де знаходиться найбільша збірка мариністичного живопису і найбільша у світі колекція творів цього всесвітньо відомого живописця. Свого часу Р.Г. Судковський стажувався у І.К. Айвазовського і в його ранніх роботах проглядається вплив романтичних тенденцій, так притаманних Айвазовському. Невелика за розміром (28,2 х 42,2) акварель Судковського вражає свіжістю сприйняття і реалізмом передачі досить складного стану природи — шторму на морі. У творі чудово передано освітлення, рух хвиль і вітрильника. Відчувається інтерес до конкретного мотиву і прагнення до узагальненого розуміння образу розбурханої морської стихії. Майстерно побудована композиція, де вітрильник виписаний злегка вправо від центру, вносить елемент хиткості і безперестанного руху, який врівноважує контур невеликого човна в лівій частині. Техніка акварелі якнайкраще підходить для виписання важких синьо-бірюзових і смарагдових хвиль, тривожного сірого та свинцевого неба, всіх нюансів освітлення грозових хмар. З великою емоційною силою зображені маленькі фігурки відважних людей, що борються зі стихією. Висота грозового неба, простори моря з величезними хвилями підсилюють трагізм ситуації.

Національна картинна галерея ім. І.К. Айвазовського (м. Феодосія)

«Ніч на березі моря»

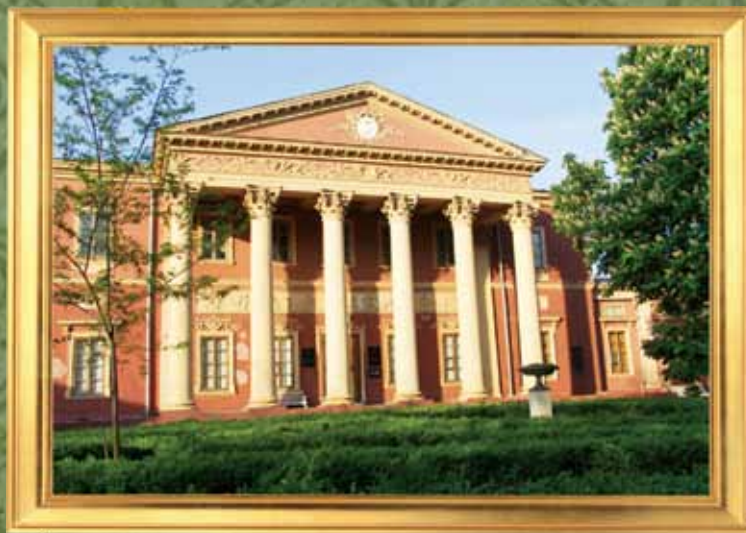
Полотно, олія. 43х59 см

Картина «Ніч на березі моря» надійшла в колекцію Одеського художнього музею в 1948 році із закупівельної комісії Комітету в справах мистецтва УРСР.

Відноситься цей витвір приблизно до періоду 1875 – 1885 років – коли Судковський Р.Г. творчо працював самостійно і прагнув максимально правдиво передати стан улюбленої серцю і душі місцевості – очаківський берег.

У роботі з легких і пухнастих хмар на фоні темного нічного неба видніється пронизливо яскравий диск місяця, який освітлює все навколо. Проміння від нього відображається променистою доріжкою на темному морі до берега де розташований човен і дві людські фігури, вони змотують рибальські сіті. По іншу сторону від доріжки ліворуч – наближається вітрильник із людьми на борту. Вдалині – подекуди ще декілька вітрильників на тихій і спокійній воді, що розчиняються в легкому серпанку. На горизонті ледь видима смужка високого берега на іншій стороні.

Душевний спокій, і повна гармонія відчувається в композиційній побудові, кожному мазку і поєднанні колірних і світлових тонів і півтонів.

Одеський художній музей

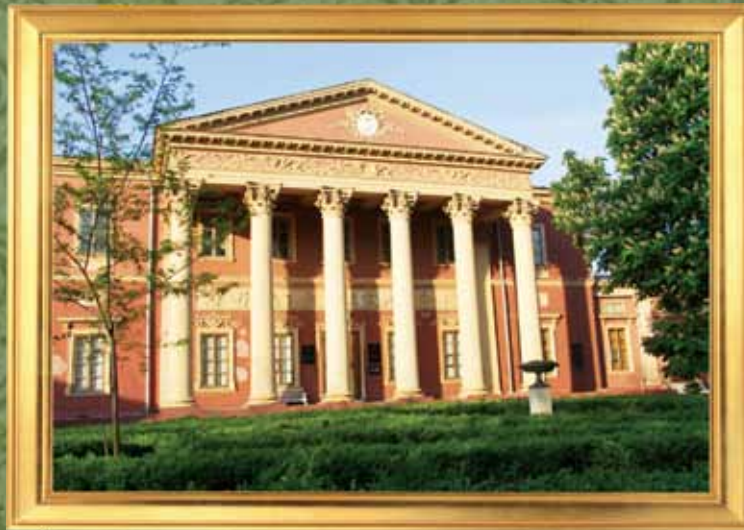

«Скелястий берег» Полотно, олія. 34x51 см

Маленька за форматом робота «Скелястий берег» в колекцію Одеського художнього музею надійшла в 1915 році з Академії мистецтв.

Широкими пастозними мазаннями показано біло-блакитне із зеленим море, над вируючим потоком хвиль з самих його глибоких надер із піни виступають і навіть різко висуваються вгору темно-коричневе каміння і невисокий обривистий берег.

Небо блакитне з білими купчастими хмарами.

Одеський художній музей

«Краєвид»

Полотно на картоні, олія. 28х42 см

Завдання спостереження стану природи ставить мариніст у невеличкому етюдному пейзажі. Судковський захоплюється незвичайно красивим кольором неба та моря, приділяє увагу зображенню узбережжя, його рослинності.

Весняний вечір, з моря ще тягне прохолодою, але сонце вже по-весняному свіже і чудове. Вже розцвіло дерево дикої абрикоси. У нього така особливість: листя на гілках ще немає, а дерево вже квітне і лише тоді, коли дерево повністю відцвіло, з'являється листя. Глинисті укуси в променях світла втратили свою коричневість і відображають яскраве сонце. Берег насичений вечірньою вологою і на укусах, де сонце найяскравіше, зростають квіти. Завдання, яке художник поставив перед собою — знайти і уловити перші кроки нової весни.

Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

Перелік репродукцій альбому:

- «Одеський берег». 1868-1871 рр. Полотно, олія. 44,5х67 см. Ж-340. Одеський художній музей
- «Очаківський берег». 1870 р. Полотно, олія. Миколаївський обласний художній музей ім. В.В. Верещагіна
- «Очаківська обмілина». 1872. Полотно, олія. 66х101,2 см. Ж-344. Одеський художній музей
- «Хутір». 1872. Полотно, олія. 34х59,5 см. Ж-128. Національний художній музей України (м. Київ)
- «Над морем». 1873. Полотно, олія. 42,5х54,5 см. Ж-949 Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського
- «Околиця Очакова». 1873. Полотно, олія. 65 х 185 см. Ж-106. Херсонський художній музей ім. О.О. Шовкуненка
- «Морський берег». 1873. Полотно, олія. 32х54 см. Ж-341. Одеський художній музей
- «Захід на морі». 1874. Полотно, олія. 49,5х87 см. Ж-945. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського
- «Чумацький тракт». 1876. Ж-82. Полотно, олія. 45х67 см. Національний художній музей України (м. Київ)
- «Аварія корабля». 1876. Полотно, олія. 62х94 см. Ж-343. Одеський художній музей
- «Одеса». 1876. Полотно, олія. 54,5х84,5 см. Ж-946. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського
- «Море. Етюд». 1877. Полотно, олія. 30,5х48,5 см. Ж-1294. Одеський художній музей
- «Морський берег. Купальня». 1878. Полотно на картоні, олія. 31,5х48,5 см. Ж- 646. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р. Г. Судковського
- «Берег моря. Етюд». 1879. Полотно на картоні, олія. 24,2х32,3 см. Ж-740. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р. Г. Судковського
- «Місячна ніч на морі». 1879. Полотно, олія. 96х159 см. Ж-10611. Луганський обласний художній музей
- «Штиль». 1879-1885 рр. Полотно, олія. 80,5 х 120,5 см. Ж-1219. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р. Г. Судковського
- «Море. Етюд». 1879-1885. Полотно, олія. 12,5х17 см. Ж-349. Одеський художній музей
- «Штиль». 1880-ті рр. Полотно, олія. 6,5 х 90 см. Ж-1841. Національний художній музей України (м. Київ)
- «Захід на річці. Плавні». 1880. Полотно, олія. 70,5х107 см. Ж-334. Одеський художній музей
- «Узмор'я». 1880-ті. Полотно, олія. 27х40,5 см. Ж-704. Сумський художній музей ім. Н.Х. Онацького
- «Буря на морі». 1881. Полотно, олія. 80 х 125 см. Ж-107. Херсонський музей ім. О.О. Шовкуненка
- «Прозора вода». 1881. Полотно, олія. 74х129 см. Ж-947. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського
- «Пейзаж». 1881. Папір, сепія. 29х46 см. Г-2229. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського
- «Біля берегів Очакова». 1885. Полотно, олія. 121х173 см. Ж-55. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського
- «Бухта». Полотно, олія. 58 х 75 см. Ізмаїльська картинна галерея

«Місячна ніч». Полотно, олія. 74x99,5 см. Ж-3518. Львівська картинна галерея

«Прозора вода». Полотно, олія. 78x125,5 см. Ж-177. Київський музей Російського мистецтва

«Сутінки. (Місячна ніч на Чорному морі)». Полотно, олія. 119x195 см. Ж-1129. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Курінь». Полотно на картоні, олія. 33x42 см. Ж-719. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Пароплав «Москва» в бурю». Полотно, олія. 110x88 см. Ж-1127. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Бахчисарай». Полотно, олія. 60x73 см. Ж-56. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Морський прибій». Полотно на картоні, олія. 27x39,5 см. Ж-1209. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Морський пейзаж №33». Полотно, олія. 32x58 см. Ж-1076. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Вечірній пейзаж. Етюд». Полотно на картоні, олія. 28x42 см. Ж-820. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Ранній ранок. Морський пейзаж. Етюд». Полотно на картоні, олія. 11x14 см. Ж-1125. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Вітер. Етюд». Картон, олія. 13x19 см. Ж-1128. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Море. Етюд». Полотно на картоні, олія. 12,2x15,6 см. Ж-580. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Морська затока. Штиль». Полотно на картоні, олія. 20x29,4 см. Ж-1035. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Морський вид». Картон, олія. 41,5x51,7 см. Ж-948. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Пейзаж». Полотно на картоні, олія. 33,5x51 см. Ж-1109. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського

«Пейзаж. Очаків». Полотно, олія. 91x125,5 см. Національна картинна галерея ім. І.К. Айвазовського (м. Феодосія, Україна)

«Крим. Берег моря». Полотно, олія. 63 x 112,5 см. Національна картинна галерея ім. І.К. Айвазовського (м. Феодосія, Україна)

«Марина». Папір, акварель. 28,2x42,2 см. Національна картинна галерея ім. І.К. Айвазовського (м. Феодосія, Україна)

«Ніч на березі моря». Полотно, олія. 43x59 см. Ж-1387. Одеський художній музей

«Скелястий берег». Полотно, олія. 34x51 см. Ж-336. Одеський художній музей

«Краєвид». Полотно на картоні, олія. 28x42 см. Ж-269. Очаківський музей мариністичного живопису ім. Р. Г. Судковського

Зміст

Звернення Очаківського міського голови М.Б. Топчого	3
Передмова Л.Є. Тверітіновій та О.І. Кулікова	4
Слово автора А.А. Горчакова	5
А.А. Горчаков Майстер марин Півдня. Біографічний нарис	6
Українська спадщина мариніста. Репродукції картин	17
Перелік репродукцій альбому	110

*Князівський Дім Горчакових
представляє*

*Перший
міжнародний культурний форум
«ОЧАКІВСЬКИЙ РЕНЕСАНС»*

Видання альбому «Руфин Судковський. Українська художня спадщина» та ювілейні урочистості з нагоди 160-річчя з дня народження академіка живопису морських видів, талановитого митця – мариніста Р.Г. Судковського відкривають у 2010 році I Міжнародний культурний форум «Очаківський ренесанс». Засновником форуму є Князівський Дім Горчакових.

Єднання культури слов'янських народів-побратимів – головна мета форуму, який проходить в Очакові, Миколаєві, Одесі, Кишиневі, Києві, Мінську та Санкт-Петербурзі.

Щорічний Міжнародний форум включає науково-практичні конференції, творчі, мистецькі, видавничі проекти, іміджеві акції, презентації подій, які проходять за участю місцевої влади, установ, організацій, творчих та громадських спілок, представників культури та мистецтва, засобів масової інформації.

Популяризація культурних цінностей, історичної та сучасної спадщини регіону в рамках Міжнародного культурного форуму «Очаківський ренесанс» стверджує значення багатого духовного потенціалу очаківської землі в ім'я її процвітання.

**Альбом.
Науково-популярне видання.**

Горчаков Андрій Анатолійович

**Руфін Судковський
Українська художня спадщина.**

Українською мовою

Комп'ютерна верстка – Михайленкова Ю.В.
Коректор – Іванов О.А.

Здано у виробництво 03.03.2010 р. Підписано до друку 10.04.2010 р.
Формат 80х64/8. Папір MagnoSatin. Гарнітура Cambria.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 13,82.
Зам. № 0904/2

Надруковано у друкарні «Апрель»
СПД Бондаренко М.О.
м. Одеса, вул. Успенська, 60
т. +38 0482 35 79 76

Ліцензія на видавничу діяльність ДК № 381 від 26.03.2001 р.
ООО «ВМВ»

Україна, 65053, Одеса, пр-т Добровольського, 82-а; т. +38 048 751 14 87

Час завжди народжує своїх особистостей, а доля дарує їм крила, щоб піднявши їх, випробувати себе на гідність на життєвому шляху.

Автор альбому – наш сучасник з багатим духовним світоглядом, активною життєвою та громадянською позицією, крокує в житті, піднявши свої вітрила, наповнені красою та радістю творчості.

Продовжувач кращих традицій свого аристократичного роду, голова княжого дому Горчакових, живе і працює в Одесі. Він позиціонує себе в широкому просторі своєї діяльності, яка є дійсним прикладом духовного служіння Вітчизні, справжнього благородства та милосердя.

А.А. Горчаков – віце-предводитель Всеустановчої Співки Аристократів, Магістр Всеукраїнського аристократичного ордену Георгія Милосердного, проводить успішну наукову діяльність у вивченні історії і культури півдня України, геральдики та культурології. Член-кореспондент Міжнародної академії геральдики. Нагороджений Орденом Великого Мальтійського Хреста Науки.

Андрій Анатолійович – дійсний член Міжнародної культурологічної асоціації, збереження історичної спадщини для нащадків – справа його честі. Він автор наукових матеріалів та поетичних творів, присвячених видатним історичним подіям та особистостям, проблемам гуманістичного звучання. Під

його редакцією надруковане раритетне краєзнавче видання «Протоієрей Гавриїл Судковський. Короткий історичний нарис міста Очакова. 1881 рік», видано набір листівок – репродукцій картин Р.Г. Судковського, які зберігаються в Очаківському музеї мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського «Р.Г. Судковський. Очаківська колекція».

А.А. Горчаков відомий меценат, благодійність – принцип його життя, аура якого наповнена добротою до людей. Діапазон милосердя різноманітний, спрямований на розвиток сучасної культури та духовності, благодійним справам притаманна щирість.

Тож, нехай вітрила Андрія Анатолійовича ніколи йому не зрадять та завжди будуть наповнені свіжим морським бризом та яскравими благодіяннями!

Князь
В.Г. Ракоци
доктор історичних наук, академік
Міжнародної Академії геральдики